Tummas Hansen arbeiðir fyri fyritøkuna Tasco í London og hann heldur ikki at føroyingar skulu ræðast at fara uppí eina komandi oljuvinnu Mynd Kalmar

Føroyingar sita við góðum kortum

Tá ið føroyingar skulu samráðast við tey stóru oljufeløgini, átti hetta ikki at givið størvegis trupulleikar, sigur Tummas Hansen, sum arbeiðir hjá Shell í London. Føroyar eiga undirgrundina, og tí eru tað føroyingar, sum sita við teimum góðu kortunum, tá ið farið verður undir at samráðast um tær treytir, sum skulu lúkast, í sambandi við oljuboring undir Føroyum, heldur hann

LEIF LAADAL

Í sambandi við eina komandi oljuvinnu í Føroyum hevur tað verið ført fram, at Føroyar eru so smáar og kunnu verða yvirrendar av teimum stóru altjóða oljufyritøkunum. Hvussu skulu vit megna at fáa skapt nakrar avtalur, har Føroyar fáa sum mest burturúr?

Hetta átti ikki at verið nakar trupulleiki, heldur Tummas Hansen, sum arbeiðir fyri Shell í London. Hann ivast ikki í, at føroyingar fara at megna at fáa nakrar góðar avtalur við tey stóru oljufeløgini.

– Báðir partar eru áhugaðir í einum samstarvi, og hendan støðan er ikki øðrvísi enn ein hvør onnur samstarvsavtala. Báðir partar vilja hava nakað burturúr, og ikki fyrr enn báðir partarnir halda, at teir hava fingið hetta, verður endalig avtala gjørd, sigur Tummas Hansen.

Báðir partar skulu vera nøgdir

Tá ið eitt land skal samráðast við eitt stórt oljufelag, er tað tó neyðugt ikki at pressa sitrónina ov nógv. Tummas Hansen minnist eitt dømi frá Bolivia, har BP og Shell høvdu gjørt íløgur fyri nakrar milliardir krónur, men valdu at steðga verkætlanini, tí myndugleikarnir í Bolivia vóru ov grammir. BP og Shell hildu ikki, at tað fór at loysa seg framhaldandi at driva oljuvinnu í landinum, tí avgjøldini, sum stjórnin í Bolivia kravdi, vóru ov stór.

Tummas Hansen hevur arbeitt hjá Shell síðan 1982. Hetta starv røkti hann til 1987, tá ið hann og familjan fluttu til Keypmannahavnar. Trý ár seinni kundi Tummas rópa seg HD-ara. Meðan hann arbeiddi hjá Shell Danmark, hevði hann lisið HD í Keypmannahavn, og aftaná loknan lestur, helt hann fram við at starvast hjá Shell. Í 1992 bleiv hann fluttur til Shell Skandinavia, og í fjør fekk hann tilboð at koma til London at arbeiða. Hesum tilboði tók hann av, og í ár flutti familjan aftaná til bretska høvuðstaðin.

Fyrrverandi Shell Føroyar-maðurin situr í dag sum projekt leiðari hjá einum av størstu oljufeløgum í heiminum.

Upstream og downstream

Tummas Hansen sigur, at oljuvinnan er býtt í tvey størri økir. Upstream og downstream. Uppstream er leitan eftir, og útvinningur av, olju, meðan downstream er raffinering, umsiting av og søla av oljuni. Tummas hevur arbeitt innan downstream oljuvinnu øll árini, men hann ger sær sjálvandi eitt sindur av tankum um eina komandi oljuvinnu í Føroyum.

Hví eru Føroyar so áhugaverdar hjá teimum stóru oljufyritøkunum?

Tummas Hansen sigur, at allar stórar oljufyritøkur hugsa nógv ár fram í tíðina, og tí eru eisini Føroyar áhugaverdar.

– Tey stóru oljufeløgini hava kanska nóg mikið av olju júst nú og nøkur ár fram, men tey vita at hesar goymslur einaferð verða tómar. Tí hava feløgini altíð eygun opin fyri nýggjum leiðum, og tí eru Føroyar áhugaverdar, sigur Tummas Hansen.

Hann leggur tó afturat, at ein møgulig oljuvinna í Føroyum kanska ikki kemur í hældina fyrr enn um eini 10 til 20 ár, men her er tað so upp til myndugleikarnar, hvussu teir gera avtalur við tær stóru fyritøkurnar.

Olja og fiskur

Tummas Hansen er greiður yvir teir trupulleikar, sum kunnu standast av eini oljuvinnu rundanum Føroyar, men hann sigur, at okkurt má koma afturat fiskivinnuni:

– Samfelagið er so sárbært, tá ið alt er tengt at fiskivinnuni, og her kann oljan vera við til at stuðla, soleiðis at alt korthúsið ikki rapar aftur, um fiskanøgdin og prísirnir minka.

– Tað er tó av týdningi at sigga oljuna sum eitt ískoyti til fiskivinnuna og ikki sum ein »erstatningur«, sigur Tummas Hansen.

Hann heldur ikki, at føroyingar skulu vera alt ov skeptiskir við at gera íløgur í eina komandi oljuvinnu. Um olja finnst í so stórum nøgdum á føroyskum øki, kann hetta gerðast ein sera stór vinna í nógv ár frameftir, sigur hann og vísir til tær íløgur, sum tey stóru feløgini gera og hava gjørt nærhendis føroyska økinum tey seinastu árini:

– Tey høvdu ikki gjørt hesar stóru íløgur, um tey ikki rokna við, at tær koma at geva eitt positivt avkast um nøkur ár.

Starvsfólkini ætla ikki at flyta heimaftur

Starvsfólkini hjá Toll- og Skattstovuni, sum fyrr í ár rýmdu undan leka og lukti, ætla sær ikki innaftur í gomlu hølini, hóast hesi nú eru umvæld

ELI GUTTESEN

Umstøðurnar hjá starvsfólkunum á Toll og Skattstovuni yviri við Strond vóru alt annað enn góðar, tá tey fyrr í ár avgjørdu at flyta alt virksemi inn í onnur hølir.

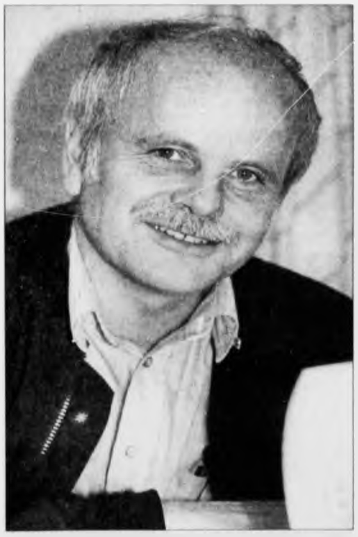

Vit hava vigað vansar og fyrimunir í hesum máli, og niðurstøðan hjá okkum er, at vit venda ikki aftur til gamla leigumálið. Hetta vildi verið ov høgur prísur at goldið fyri næstbestu loysnina, sigur Pætur Alberg Lamhauge.

Bygningurin lak so illa, at neyðugt var at seta spannir upp ymsastaðni á ovastu hædd í bygninginum. Men hetta hjálpti lítið, tí vætan seyraði niður gjøgnum allan bygningin, og hetta hevði við sær, at rumur- og sopparoykur herjaði í øllum bygninginum.

Tá so sopparnir dagaðu undan, vildu starvsfólkini ikki finna seg í hesum longur, og málið varð tikið upp á starvsfólkafundi. Hesi settu hart móti herðum yvir fyri leiðsluni, og eitt skifti valdu starvsfólkini at fara til hús fyri at fáa leiðsluna at útvega teimum onnur hølir.

Samstundis vóru boð send eftir arbeiðseftirlitinum, sum setti mátitól upp inni í bygninginum. Úrslitið av hesum mátingum vísti heilt greitt, at luftútskiftingin var út av lagi, og at inniluftin var alt ov slævin.

Niðurstøðan hjá arbeiðsmedisinarunum, sum er ráðgevi hjá arbeiðseftirlitinum í slíkum málum, var, at hetta vóru bestu umstøður, ið bjóðast kundu svampum og øðrum mikroverum.

Men at bjóða starvsfólkum hjá tí almenna slíkar umstøður at virka undir helt hann ikki vera serliga skilagott.

Vanliga inniluftin og stóra talið á mikroverum hava negativa ávirkan á heilsuna. Hjá fleiri av starvsfólkunum vísti hetta seg sum ovurviðkvæmi av einhvørjum slagi.

Fólk fingu høvuðpínu, gjørdust tyngri fyri ondini, fingu reyð eygu og snoraðu. Støðan bara versnaði fyri hvønn dag sum gekk, og endin var, at tey, sum ringast vóru fyri, máttu vera heima.

Støðan gjørdist ikki mætari av, at stovnurin hevði fingið ekstra arbeiðsuppgávur í sambandi við framdu skattaummleggingarnar. Tí var neyðugt at finna eina fyribilsloysn sum skjótast.

Endin var, at leigumál fekst í lag um leigu av gomlu ALS-hølunum uppi á Hálsi, har Føroya Banki í síni tíð hevði ein part av sínum virksemi. Hetta er ovara hæddin har millum annað Bonus, Daddan og BR eru í dag.

Men sum skilst, so gerst hendan fyribilsloysnin nú varandi, hóast bygningurin Yviri við Strond hevur verið ígjøgnum umfatandi umvælingararbeiði, har millum annað alt takið var skift út.

Orsøkirnar til at Fíggjarmálastýrið, sum umsitur leigumál hjá tí almenna, hevur valt hesa nýggju loysnina, fram um at venda aftur til gamla leigumálið, eru fleiri.

Fíggjarmálastjórin, Pætur Alberg Lamhauge, sigur fyri Dimmalætting, at talan bæði er um praktiskar og fíggjarligar fyrimunir.

Nýggja leigumálið snýr seg um eitt høli, sum er 1200 fermetrar til víddar í einari og somu hædd. Harafturat er bygningurin væl útgjørdur til skrivstovuendamál og hevur góð parkeringsviðurskifti.

Pætur Alberg Lamhauge sigur, at partar av virksem inum hjá Toll- og Skattstovuni hevur ligið ov spjalt, og at nýggja leigumálið gevur teimum møguleika fyri at samskipa virksemi hjá Toll- og Skattstovuni betur.

Millum annað er ætlanin, at Innkrevjingardeildin, sum hevur húsast niðri á Kongabrúnni, eisini skal flyta inn í bygningin á Hálsi. Virksemið hjá hesi deildini hevur higartil ligið undir Gjaldstovuni, men var í sambandi við seinastu umleggingarnar á skattaøkinum lagt til Toll- og Skattastovuna.

Oljuvinnan stendur fyri durum, og Fíggjarmálastýrið arbeiðir saman við Toll- og Skattstovuni við ætlanum um at seta eina serliga deild at taka sær av skattingini av virkseminum á landgrunninum. Ætlanin er, at hendan deildin somuleiðis skal fáa innivist í nýggju hølunum á Hálsi.

Tilsamans verður talan um eini 80 fólk, sum fara at virka undir sama taki og á somu hædd.

- Vit hava vigað vansar og fyrimunir í hesum máli, og niðurstøðan hjá okkum er, at vit venda ikki aftur til gamla leigumálið. Hetta vildi verið ov høgur prísur at goldið fyri næstbestu loysnina, sigur Pætur Alberg Lamhauge.

Fyrr í ár tók myndamaður okkara hesa myndina, tá starvsfólkini hjá Toll- og Skattstovuni flýggjaðu undan lekum, vánaligari inniluft og sopparoyki.

Mynd Kalmar Lindenskov